

Figure 1 logo vrouwenraad

(Echt)scheiding en (kind)alimentatie

Het niet-betalen van alimentatie heeft vooral gevolgen voor eenoudergezinnen met moeders en kinderen en dit is een belangrijk aandachtspunt van de vrouwenbeweging.

INHOUDSTAFEL

Enkele cijfers	4
<i>Huwelijken, wettelijk samenwonenden en (echt)scheidingen.....</i>	<i>4</i>
<i>Eenoudergezinnen .....</i>	<i>5</i>
<i>In welke mate ontvangen onderhoudsgerechtigden alimentatie? .</i>	<i>7</i>
Onderzoek Scheiding in Vlaanderen.....	7
DAVO-cijfers	8
Alimentatie in het wettelijk kader.....	8
<i>De DAVO-wetten.....</i>	<i>8</i>
Wet van 21 februari 2003	9
Wet van 12 mei 2014	9
<i>Alimentatie in het Burgerlijk Wetboek.....</i>	<i>10</i>
<i>Alimentatie in het fiscale luik .....</i>	<i>14</i>
Onderhoudsuitkering voor de ex-partner	14
Onderhoudsuitkering- en bijdrage door de ex-partner.....	15
Onderhoudsbijdrage voor de kinderen en gevolgen bij kinderen ten laste	16
Kosten van kinderen in de praktijk.....	21
Wanneer je geen alimentatie ontvangt... ..	22
<i>Ontstaan DAVO en Platform Alimentatie.....</i>	<i>22</i>

<i>Wat doet DAVO voor jou? .....</i>	23
<i>De activiteiten van het Platform Alimentatie .....</i>	24
<i>De eisen van het Platform Alimentatie .....</i>	25
   <i>Werking DAVO.....</i>	25
Plannen regering vanaf 2015	31
Begroting onderhoudsbijdragen	31
<i>Objectieve berekeningsmethodes voor kindalimentatie .....</i>	31
<i>Onderzoek Onderhoudsbijdragen voor kinderen HoGent .....</i>	32
<i>Onderzoek Budgettaire impact van de toekenning van voorschotten.....</i>	33

(Echt)scheiding en (kind)alimentatie

Het fenomeen van niet-betaling van *alimentatie of onderhoudsgeld (of de onderhoudsbijdrage¹ of de onderhoudsuitkering²)* bij (echt)scheiding heeft vooral betrekking /een weerslag op eenoudergezinnen met vrouwen en kinderen. Daarom is dit de laatste decennia één van de belangrijke aandachtspunten van de vrouwenbeweging.

Het is ons daarbij te doen om de juridische logica van het respecteren van een recht (namelijk de toekenning van alimentatie op basis van een uitvoerbare gerechtelijke titel of een notariële akte).

Het gaat niet enkel om het al dan niet-betalen van alimentatie, ook het bedrag van de toegekende alimentatie is van belang en dat heeft dan vooral te maken met de kosten van de kinderen.

In dit dossier bekijken we enkele relevante cijfers, de alimentatiewetgeving (DAVO, Burgerlijk Wetboek en fiscaal) en initiatieven van de vrouwenbeweging/Platform Alimentatie in verband met het niet-betalen van alimentatie, die geleid hebben tot de oprichting van de Dienst voor Alimentatievorderingen (DAVO). DAVO is (een beleidsinstrument) een dienst bij de FOD Financiën die ervoor kan zorgen dat onderhoudsgerechtigden de niet- (of te weinig) ontvangen alimentatie toch kunnen bekomen. Want volgens het onderzoek Scheiding in Vlaanderen ontvangt 19% van degenen die recht hebben op alimentatie voor de kinderen deze alimentatie niet altijd en ontvangt 14% een lager bedrag binnen de tijdspanne van een jaar. We zoomen ook in op de alimentatiebedragen, met name de begroting van de onderhoudsbijdragen en de zogenaamde de berekeningsmethodes voor de kinderen.

Enkele cijfers

Huwelijken, wettelijk samenwonenden en (echt)scheidingen

Het aantal huwelijken, wettelijk samenwonenden en (echt)scheidingen in België

Jaar	Bevolkingsaantal	Huwelijken	Echtscheidingen	Wettelijke samenwoners	Scheidingen
1970	9.650.944	73.261 (7,6)*	6.407 (0,7)**		
1980	9 863 374	66.369 (6,7)	14.457 (1,5)		
1990	9 986 975	64.554 (6,5)	20.002 (2,1)		
2000	10 239 085	45.123 (4,4)	27.002 (2,6)	5.144	220
2010	10.839.905	42.159 (3,9)	28.903 (2,7)	72.191	25.660
2012	11.035.948	42.198 (3,8)	26.145 (2,4)	78.034	34.079
2014		39.879 (3,6)	24.310 (2,2)	78.271	38.810

*brutohuwelijkscijfer: is de in ‰ uitgedrukte verhouding van het aantal huwelijken tot het gemiddelde bevolkingscijfer in het beschouwde jaar.

¹ Tussen ex-partners

² Voor kinderen

(Echt)scheiding en (kind)alimentatie

**bruto echtscheidingscijfer: is de in ‰ uitgedrukte verhouding van het aantal echtscheidingen tot het gemiddelde bevolkingscijfer in het beschouwde jaar.

Het aantal huwelijken, wettelijk samenwonenden en (echt)scheidingen in Vlaanderen

Jaar	Bevolkingsaantal	Huwelijken	Echtscheidingen	Wettelijke samenwoners	Scheidingen
1970	5 432 790				
1980	5 634 152	38 862			
1990	5 767 856	38.257	10.610		
2000	5 940 251	24.994	14.389	3.845	164
2010	6.251.983	24.926	13.711	42.646	15.051
2012	6.350.765	25.522	12.301	45.871	20.586
2014		24.713	11.762	46.702	23.526

Bron: <http://economie.fgov.be/nl/statistieken/cijfers/>

Het aantal huwelijken in België en in Vlaanderen daalt in de loop van de jaren. Het aantal echtscheidingen stijgt. Er worden steeds meer wettelijke samenlevingscontracten afgesloten maar wettelijke samenwoners gaan ook vaker uit mekaar.

Bij twee op de drie echtscheidingen in België zijn er kinderen in het spel. Naar schatting 20 tot 25% van de kinderen in Vlaanderen wordt met een echtscheiding geconfronteerd. Het gaat om 250.000 à 300.000 kinderen in Vlaanderen.

Eenoudergezinnen

Tabel: Aantal alleenstaande moeders en vaders per aantal kinderen in 1991 en 2008 in België

	moeders met kinderen	vaders met kinderen	familiekernen	kinderen
1991			2.740.490	3.195.106
1 kind	193.464	56.651		
2 kinderen	79.222	19.163		
3 of meer kinderen	29.730	6.149		
totaal	302.416	81.963		
2008			2.800.983	3.185.620
1 kind	282.011	129.966		
2 kinderen	138.427	62.924		
3 of meer kinderen	56.460	17.511		
totaal	476.898	210.401		

Bron: op basis van

http://statbel.fgov.be/nl/statistieken/cijfers/bevolking/structuur/huishoudens/jaar_gewest_kinderen/

Bovenstaande cijfers van de FOD Economie op basis van de volkstelling 1991 en het Rijksregister tonen dat het aandeel alleenstaande moeders toeneemt toe van 11,03% in 1991 tot 17,02 % in 2008 en het aandeel alleenstaande vaders van 2,99 % in 1991 tot 7,51 % in 2008.

(Echt)scheiding en (kind)alimentatie

De gezinsgrootte bij alleenstaande moeders en vaders neemt toe, in tegenstelling tot de andere gezinsvormen.

Tabel: Aantal alleenstaande moeders en vaders en familiekeren in 1991 en in 2008 in Vlaanderen

	moeders met kinderen	vaders met kinderen	familiekeren	kinderen
1991			1.628.699	1.856.014
1 kind	90.594	26.656		
2 kinderen	37.205	8.932		
3 of meer kinderen	12.912	2.794		
totaal	140.711	38.382		
2008			1.670.089	1.800.378
1 kind	135.150	70.323		
2 kinderen	66.835	33.814		
3 of meer kinderen	23.998	8.320		
totaal	225.983	112.457		

Bron: op basis van

http://statbel.fgov.be/nl/statistieken/cijfers/bevolking/structuur/huishoudens/jaar_gewest_kinderen/

Het aandeel alleenstaande vrouwen met kinderen neemt toe van 8,63% in 1991 tot 13,53% in 2008 en het aandeel alleenstaande vaders van 2,35% in 1991 tot 6,73 % in 2008.

Begin 2014 woonden er 221.872 eenoudergezinnen in het Vlaams Gewest.

De Sociale staat van Vlaanderen (SSV)³ stelt vast dat het aantal huishoudens de laatste decennia stijgt en dat de gezinsgrootte geleidelijk afneemt als gevolg van een daling van de vruchtbaarheid, de toename van (echt)scheiding en de veroudering van de bevolking. Het stijgend aantal huishoudens is voornamelijk het gevolg van de forse toename van alleenwonenden en eenoudergezinnen.

Bovenstaande cijfers van de FOD Economie op basis van de volkstelling 1991 en het Rijksregister tonen dat de gezinsgrootte bij alleenstaande moeders en vaders wel toeneemt.

De SSV merkt op dat (de fase van) het eenoudergezin, ontstaan ten gevolge van verweduwing of (echt)scheiding, vaak slechts tijdelijk is. Na echtscheiding gaat ongeveer 8 op de 10 ex-partners opnieuw een relatie aan, los van het eventuele samenwonen met die nieuwe partner. Toch hebben eenoudergezinnen in sociaal-economisch opzicht een hoog armoederisico, zeker wanneer ze niet of onvoldoende de weg vinden naar de arbeidsmarkt. Het maakt voornamelijk alleenstaande moeders met kinderen erg kwetsbaar.

³ Bron: <http://www4.vlaanderen.be/dar/svr/afbeeldingennieuwtjes/algemeen/bijlagen/2013-12-09-ssv.pdf>

In welke mate ontvangen onderhoudsgerechtigden alimentatie?

Onderzoek Scheiding in Vlaanderen

Het onderzoek 'Scheiding in Vlaanderen' (SIV-onderzoek)⁴ meldt dat er tijdens het onderzoek 667 respondenten waren die recht hadden op alimentatie voor zichzelf en/of voor de kinderen. 51 of 2,5% van deze groep heeft recht op alimentatie voor zichzelf. Daarvan heeft 38,0% de alimentatie niet altijd ontvangen in de afgelopen twaalf maanden en 5,9% kreeg een lager bedrag dan overeengekomen.

Van alle gescheiden respondenten heeft 33,4% recht op *alimentatie voor de kinderen* (N= 643). In de voorbije twaalf maanden ontving 18,8% van deze groep niet altijd alimentatie voor de kinderen en 14,1% ontving een lager bedrag.

De alimentatie voor de kinderen wordt vaker en sneller opgeëist dan de alimentatie voor de ex.

DAVO was bij 62,7% van de respondenten bekend (N=118) en van alle respondenten die DAVO kennen en alimentatie kunnen opeisen (N=166) heeft 36,6% DAVO ingeschakeld. Van alle respondenten die ooit alimentatie voor zichzelf of de kinderen hebben opgeëist (N=381), is dit in 11,3% van de gevallen via DAVO gegaan. Het opeisen van alimentatie gebeurde het vaakst via een advocaat (69,8%), vervolgens via de rechter (24,9%) en de deurwaarder (21,8%).

Wat de financiële gevolgen voor vrouwen en mannen na de echtscheiding betreft stelt het SIV-onderzoek vast dat degenen die alleen blijven een lager huishoudbudget hebben.⁵ Mannen en vrouwen met een nieuwe partner komen weer ongeveer op het niveau van de gehuwden. Vooral personen met kinderen en zonder nieuwe partner zijn er op financieel vlak het ergst aan toe. Mannen staan er in die situatie beter voor dan vrouwen.

Volgens bijkomende inzichten vanuit het SIV-onderzoek⁶ doen betalingsproblemen, met name het niet altijd betalen van de kindalimentatie zich meer voor bij ouders die meer conflict hadden tijdens de echtscheiding. Kinderen die een lager bedrag dan afgesproken ontvangen, hebben ouders die

---

⁴ Dimitri Mortelmans, Inge Pasteels, Piet Bracke, Koen Matthijs, Jan Van Bavel en Christine Van Peer, *Scheiding in Vlaanderen*, ACCO Leuven/Den Haag, 2011, p. 108.

De gegevens van dit onderzoek werden verzameld in de periode van september 2009 tot december 2010. Via interview werd informatie bij partners van een eerste huwelijk (afgesloten tussen 1971 en 2008) al dan niet ontbonden verzameld. 12.110 personen (ouder/s, kind, eventueel nieuwe partner) werden bevraagd.

⁵ Dimitri Mortelmans, Inge Pasteels, Piet Bracke, Koen Matthijs, Jan Van Bavel en Christine Van Peer, *Scheiding in Vlaanderen*, ACCO Leuven/Den Haag, 2011, p. 192.

⁶ Kim Bastaits, Inge Pasteels, Christine Van Peer, Dimitri Mortelmans, Een verplicht ouderschapsplan na echtscheiding? Inzichten vanuit de SIV-Studie, in *Relaties en nieuwe Gezinnen*, 2011, Vol 1 – Nr1, p. 11- 14. (<http://www.relatiesennieuwegezinnen.be/inhoud.html>)

(Echt)scheiding en (kind)alimentatie

vaker ruzie maken over de kinderen. Vooral jongere kinderen krijgen vaker een lager bedrag dan overeengekomen. Het blijkt ook dat de verblijfsregeling en de kindalimentatie als pasmunt worden gebruikt: komt de ene ouder de verblijfsregeling niet na, dan zal de andere ouder de afspraken inzake de kindalimentatie niet nakomen.

DAVO-cijfers⁷

Op 31 december 2010 waren er in totaal in België 38.073 dossiers behandeld. Dat aantal bestond uit 24.978 DAVO-dossiers (geopend op vraag van de onderhoudsgerechtigden of na overdracht door de OCMW's voor de betaling van voorschotten) en 13.095 dossiers 'schuldvorderingen van de Staat'.

Tabel : Behandelde dossiers door DAVO op 31 december 2010

	Vlaanderen	Brussel	België
Afsluitstaten ⁸	10.167	2.084	21.925
DAVO-dossiers ⁹	10.839	3.501	24.978
Schuldvorderingen Staat ¹⁰	5.924	1.139	13.095
Totaal dossiers DAVO-bureaus ¹¹	16.763	6.881	38.073

In 94% van de gevallen zijn het vrouwen die een aanvraag indienen tot het bekomen van hulp bij de inning en invordering van het onderhoudsgeld voor zichzelf en/of voor de kinderen of tot het bekomen van hulp in de vorm van betaling van voorschotten voor hun kinderen.

Alimentatie in het wettelijk kader***De DAVO-wetten***

Wanneer je geen alimentatie meer ontvangt of te weinig alimentatie, kan je onder bepaalde voorwaarden DAVO inschakelen.

⁷ Zie: [Evaluatieverslag 2010](#), p. 27-30, 32.

⁸ Door de OCMW's overgedragen dossiers: waarin enkel de door de OCMW's toegekende voorschotten moeten ingevorderd worden en de dossiers waarin DAVO de betaling van voorschotten overneemt.

⁹ Dossiers geopend op vraag van de onderhoudsgerechtigden of na overdracht door de OCMW's voor de betaling van voorschotten.

¹⁰ Dossiers waarin DAVO is gesubrogeerd in de rechten van de OCMW's met het oog op de invordering van de voorschotten.

¹¹ De som van DAVO-dossiers en Schuldvorderingen Staat.

Wet van 21 februari 2003

De basiswet is de Wet van 21 februari 2003 tot oprichting van een Dienst voor Alimentatievorderingen bij de FOD Financiën.

De DAVO kan op aanvraag tussenkomen wanneer alimentatie niet betaald wordt en dit op twee manieren:

- De uitbetaling van maandelijkse voorschotten (enkel voor kinderen);
- De invordering van deze voorschotten bij de alimentatieverschuldigde ouder alsook de achterstallige bedragen.

DAVO startte de invorderingsopdracht op 1 juni 2004 en de uitbetaling van de voorschotten begon op 1 oktober 2005.

Voorwaarden

De aanvrager moet in België wonen. Zij/hij is twee maal niet of niet volledig betaald in 12 maanden vóór de aanvraag, voor zichzelf en/of voor de kinderen. De onderhoudsuitkeringen tussen ex-partners en de onderhoudsbijdragen voor kinderen zijn vastgesteld in een uitvoerbaar vonnis of notariële akte. Recuperatie van het achterstallig aandeel in de buitengewone kosten is niet mogelijk.

Voorschotten

Om elke maand te kunnen genieten van een voorschot op alimentatie - enkel voor de kinderen - mocht het maandelijks inkomen van de aanvragende ouder gedurende jaren niet hoger zijn dan 1152 euro + 54 euro per kind ten laste/maand. Momenteel liggen deze bedragen op 1.800 euro + 66 euro per kind ten laste/maand.

Het voorschot telt voor toekomstige onderhoudsuitkeringen en niet voor achterstallige onderhoudsuitkeringen. Het bedrag van het voorschot is beperkt tot 175 euro per maand per kind, telkens voor een periode van 6 maanden.

[Meer wetgeving over DAVO](#)

Wet van 12 mei 2014

De wet van 12 mei 2014 houdende wijziging van de wet van 21 februari 2003 tot oprichting van een Dienst voor alimentatievorderingen bij de FOD Financiën en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, met het oog op een effectieve invordering van onderhoudsschulden voorziet dat:¹²

- Het inkomensplafond om recht te hebben op voorschotten verhoogd wordt naar 1.800 euro (te vermeerderen met 66 euro per kind ten laste);
- Het bedrag van de verhoging voor een kind ten laste verdubbeld wordt voor een kind met een handicap;

---

¹² http://www.secal.belgium.be/_pdf/wet-12-mei-2014-wijziging-wet-21-februari-2003-oprichting-dienst-alimentatievorderingen-bij-fod-financien-en-gerechtelijk-wetboek.pdf

(Echt)scheiding en (kind)alimentatie

- De DAVO-tussenkomst gratis is voor de onderhoudsgerechtigde: de oorspronkelijke bijdrage in de werkingskosten (5%) wordt opgeheven. Deze verschuldigd door de onderhoudsplichtige stijgt van 10 naar 13%;

De DAVO beschikt nu over dezelfde mogelijkheden als alle andere onderhoudsgerechtigden: wanneer beslag wordt gelegd op de inkomsten, is dit niet meer beperkt tot het leefloon;

Wanneer de onderhoudsgerechtigde onterecht sommen uitgekeerd kreeg, kan de DAVO deze recupereren ten belope van 10%, zelfs ten belope van 100% van iedere latere betaling die aan hem/haar uitbetaald zou worden.

Deze nieuwe beschikkingen zijn van toepassing voor aanvragen die door de DAVO ontvangen worden vanaf 1 januari 2015.

Voor de onderhoudsplichtige die veroordeeld wordt voor familieverlating, kan zijn/haar rijbewijs ingetrokken worden. Wanneer een gerechtelijke aanzuivering wordt opgelegd in het kader van een collectieve schuldenregeling, zal er voortaan geen kwijtschelding van achterstallige onderhoudsgelden meer opgelegd kunnen worden.

Alimentatie in het Burgerlijk Wetboek

Burgerlijk wetboek	Aanpassingen 2010
Artikel 203, § 1 De ouders dienen naar evenredigheid van hun middelen te zorgen voor de huisvesting, het levensonderhoud, het toezicht, de opvoeding en opleiding van hun kinderen. Indien de opleiding niet voltooid is, loopt de verplichting door na de meerderjarigheid van het kind.	Artikel 203, § 1 De ouders dienen naar evenredigheid van hun middelen te zorgen voor de huisvesting, het levensonderhoud, de gezondheid , het toezicht, de opvoeding, de opleiding en ontplooiing van hun kinderen. Indien opleiding niet voltooid is, loopt de verplichting door na de meerderjarigheid van het kind.
	Artikel 203, § 2 Met middelen wordt onder andere bedoeld alle beroepsinkomsten, roerende en onroerende inkomsten van de ouders, alsook alle voordelen en andere middelen die hun levensstandaard en deze van de kinderen waarborgen.
Artikel 203bis	Artikel 203bis, § 1 Elke ouder draagt bij in de kosten die voortvloeien uit de bij artikel 203,§1, bepaalde verplichting, in verhouding tot zijn respectievelijke aandeel in de samengevoegde middelen .
Artikel 203bis, § 2 (oude artikel 203bis) Onverminderd de rechten van het kind, kan elk van de ouders van de andere ouder diens geringe bijdrage vorderen in de kosten voortvloeiende uit artikel 203,§1.	
	Artikel 203bis, § 3 De kosten omvatten de: Gewone kosten = alle gebruikelijke kosten m.b.t. het

(Echt)scheiding en (kind)alimentatie

	<p>dagelijkse onderhoud van het kind</p> <p>Buitengewone kosten = uitzonderlijke, noodzakelijke of onvoorziene uitgaven, die:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voortvloeien uit toevallige of ongewone gebeurtenissen - Het gebruikelijke budget voor het dagelijkse onderhoud van het kind, dat desgevallend als basis diende voor de vaststelling van de onderhoudsbijdrage overschrijden
--	---

De *wet tot objectivering van de onderhoudsbijdragen van gescheiden ouders van 19 maart 2010*¹³ bepaalt dat beide ouders moeten bijdragen volgens hun respectievelijke aandeel in de samengevoegde middelen, die effectief worden opgesomd: alle beroepsinkomsten, roerende en onroerende inkomsten en alle voordelen en andere middelen die hun levensstandaard en deze van de kinderen waarborgen. Het oude artikel van het Burgerlijk Wetboek sprak alleen van de verdeling naar evenredigheid van hun middelen, zonder deze evenwel te specificeren.

Deze wet maakt verder een *onderscheid tussen gewone en buitengewone kosten* en voorziet in de *mogelijkheid om een uniforme berekeningswijze op te stellen om de objectivering te vergemakkelijken*. Een *Commissie voor onderhoudsbijdragen* zou dan aanbevelingen moeten formuleren over manieren waarop onderhoudsbedragen kunnen worden vastgelegd.

De rechters zouden dan in principe deze berekeningswijze moeten volgen. Zij kunnen dan wel nog afwijken van deze standaardmethode als zij in hun met bijzondere redenen omkleed vonnis verduidelijken op welke manier zij het onderhoudsgeld hebben begroot.

Behoudens akkoord van de partijen over het bedrag van de onderhoudsbijdrage in het belang van het kind vermeldt elke rechterlijke beslissing: de aard en het bedrag van de middelen van elke ouder, de gewone kosten waaruit het budget van het kind is samengesteld en de manier waarop die begroot zijn, de aard van de buitengewone kosten en het deel van deze kosten dat elke ouder draagt en de modaliteiten voor de aanwending, de verblijfsregeling en de bijdrage in natura van elke ouder in het levensonderhoud van het kind volgens deze regeling, het bedrag van de kinderbijslag en de sociale en fiscale voordelen van alle aard die elke ouder voor het kind ontvangt, de inkomsten van elke ouder uit genot van goederen van het kind, het aandeel van elke ouder in de kosten van het kind en de onderhoudsbijdrage en de modaliteiten voor aanpassing, bijzondere omstandigheden van de zaak.

Kortom: de onderhoudsbijdrage voor kinderen is dus een compensatie voor de inkomensongelijkheid tussen ouders en voor de ontoereikende bijdrage in de verblijfsgebonden kosten in functie van de verblijfsregeling, de niet-verblijfsgebonden kosten en de specifieke kosten (kinderopvang en onderwijs).

¹³ [Wet tot objectivering van de onderhoudsbijdragen van gescheiden ouders](#)

(Echt)scheiding en (kind)alimentatie

- Het Platform Alimentatie vraagt al jaren naar een erkenning van (een) rechtvaardige referentiemethode(s) om een objectieve berekeningsmethode te kunnen implementeren.
- De oprichting/samenstelling van de Commissie voor onderhoudsbijdragen was dus prioritair vermits deze moet instaan voor de bevordering van (een) referentiemethode(s) met betrekking tot een objectieve berekeningsmethode. Sinds 15 januari 2016 is deze commissie operationeel. De Vrouwenraad is er in vertegenwoordigd.

Het reële inkomen van de ouders?

De Vrouwenraad merkt op dat er problemen zijn bij het *reële inkomen van zelfstandigen*. Het beschikbare inkomen van de onderhoudsplichtige is het gekende inkomen of vermogen. Het niet-belast of niet-belastbaar inkomen of vermogen blijft buiten schot. Daardoor zijn loontrekkende onderhoudsplichtigen en gerechtigden zwaar in het nadeel vergeleken met zelfstandige onderhoudsplichtigen. Zowel de “gewone” zelfstandigen als diegenen met één of meerdere vennootschappen, zijn dikwijls onwillig om hun reële inkomen mee te delen.

Maar er zijn ook loontrekkenden bij wie het niet eenvoudig is om het exacte inkomen te begroten wanneer die naast hun loon ook voordelen in natura krijgen (gsm, laptop, bedrijfswagen, aandelenopties, bonussen,...)

De ex-partner

Vóór de [wet van 27 april 2007 betreffende de hervorming van de echtscheiding](#)¹⁴ had enkel de onschuldige echtgenoot recht op onderhoudsgeld vanwege de schuldige echtgenoot. De wet van 27 april 2007 schrapte de schuldvraag uit het Burgerlijk Wetboek.¹⁵ Parallel met het afschaffen van de fout als grondslag tot echtscheiding verviel ook de schuld/onschuld van de ex-echtgenoten als grondslag voor het recht op alimentatie. Voortaan kan enkel de behoeftige echtgenoot een [uitkering tot levensonderhoud](#) ontvangen. Toch is de schuldnotie niet helemaal verdwenen want de fout van de alimentatiegerechtigde kan nog in drie gevallen het recht op alimentatie beperken of schrappen: een zware fout die de voortzetting van de samenleving onmogelijk gemaakt heeft, fysiek partnergeweld, een vrijwillig veroorzaakte staat van behoefte. Met andere woorden, de echtgenoot die door zijn onaangepast gedrag de breuk veroorzaakt, heeft geen recht op alimentatie.

De wet beperkt ook het recht op alimentatie in de tijd. De maximumtermijn is gelijk aan de duur van het huwelijk.

De kinderen

In de echtscheidingswetgeving van de laatste decennia is er een evolutie naar gelijkwaardig ouderschap.

De wet van 13 april 1995 voert het gedeelde ouderlijk gezag in. Beide ouders blijven na de echtscheiding verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kind.

---

¹⁴ [Wet van 27 april 2007 betreffende de hervorming van de echtscheiding](#)

¹⁵ Deze wijziging was in overeenstemming met het Vrouwenraadstandpunt over de schuldloze echtscheiding (1994).

(Echt)scheiding en (kind)alimentatie

De wet van 18 juli 2006 schuift co-ouderschap naar voor als te verkiezen verblijfsregeling na de (echt)scheiding. Daardoor hebben de ouders de mogelijkheid om elk ongeveer evenveel tijd met hun kinderen door te brengen.

Uit het SIV-onderzoek¹⁶ blijkt dat niet alle ouders op gelijke manier hun ouderrol na de scheiding kunnen of willen verder zetten. Het onderzoek maakt een onderscheid tussen residentiële en niet-residentiële ouders.¹⁷

De *wet tot objectivering van de onderhoudsbijdragen van gescheiden ouders van 19 maart 2010* bepaalt dat ouders afspraken kunnen maken over een gezamenlijke kindrekening en over de verdeling van de buitengewone kosten¹⁸.

Het SIV-onderzoek¹⁹ onderzocht de verdeling van de buitengewone kosten, onder andere kosten voor kledij en schoenen, doktersbezoek, onderwijs, gsm, hobby's, brillen, beugels,... Het blijkt dat vooral de moeder de buitengewone kosten betaalt als het gaat om het betalen van kledij, schoenen, doktersbezoek, medicatie, gsm. School- en onderwijskosten, kosten voor hobby's, voor beugel, bril... worden vaker gedeeld.

Ook de verblijfsregeling speelt een rol. Bij co-ouderschap worden de buitengewone kosten vaker verdeeld. Toch is het de moeder die meer dan de vader de buitengewone kosten betaalt.

De residentiële ouder betaalt de buitengewone kosten dikwijls zelf. De niet-residentiële moeder betaalt vaker de buitengewone kosten dan de niet-residentiële vader.

Ouders kunnen ook een gemeenschappelijke kindrekening gebruiken om de buitengewone kosten te betalen. 12,9% van de ouders heeft een gezamenlijke kindrekening. Dit zijn ook vaker ouders in co-ouderschap.

---

¹⁶ Kim Bastaits, Inge Pasteels, Christine Van Peer, Dimitri Mortelmans, Een verplicht ouderschapsplan na echtscheiding? Inzichten vanuit de SiV-Studie, in *Relaties en nieuwe Gezinnen*, 2011, Vol 1 – Nr1, p.2. (<http://www.relatiesennieuwegezinnen.be/inhoud.html>)

¹⁷ De niet-residentiële ouders brengen minder dan 1/3de van hun tijd door met hun kinderen.

¹⁸ "De gewone kosten zijn alle gebruikelijke kosten met betrekking tot het dagelijkse onderhoud van het kind. Onder buitengewone kosten wordt verstaan de uitzonderlijke, noodzakelijke of onvoorzienbare uitgaven die voortvloeien uit toevallige of ongewone gebeurtenissen en die het gebruikelijke budget voor het dagelijkse onderhoud van het kind dat desgevallend als basis diende voor de vaststelling van de onderhoudsbijdragen, overschrijden."

¹⁹ Kim Bastaits, Inge Pasteels, Christine Van Peer, Dimitri Mortelmans, Een verplicht ouderschapsplan na echtscheiding? Inzichten vanuit de SiV-Studie, in *Relaties en nieuwe Gezinnen*, 2011, Vol 1 – Nr1, p. 12- 14. (<http://www.relatiesennieuwegezinnen.be/inhoud.html>)

De wet van 12 mei 2014 bepaalt voor kinderen dat het inkomensplafond om recht te hebben op voorschotten verhoogd wordt naar 1.800 euro (te vermeerderen met 66 euro per kind ten laste (bedrag voor het jaar 2014) en het bedrag van de verhoging voor een kind ten laste verdubbeld wordt voor een kind met een handicap.

Alimentatie in het fiscale luik

Onderhoudsuitkering voor de ex-partner

Artikel 90, 3° WIB/92: **onderhoudsuitkeringen** die aan de belastingplichtige regelmatig zijn toegekend door personen van wier gezin hij geen deel uitmaakt, wanneer ze worden toegekend ter uitvoering van een verplichting op grond van het Burgerlijk of het Gerechtelijk Wetboek of van de wet van 23 november 1998 tot invoering van de wettelijke samenwoning, zomede kapitalen die zulke uitkeringen vervangen.

De persoonlijke onderhoudsuitkering is voor de ex-huwelijkspartner of de ex-wettelijk samenwonende partner die het ontvangt, een belastbaar inkomen (het onderhoudsgeld voor de kinderen is fiscaal geen inkomen voor de ouder bij wie de kinderen hun hoofdverblijfplaats hebben).

De onderhoudsuitkering kan op verschillende manieren betaald worden:

De periodiek ontvangen onderhoudsuitkering:

Je geeft de volledige som aan en de fiscus voegt daarvan 80% toe aan je andere belastbare inkomen en het wordt belast tegen de marginale aanslagvoet.

Deze onderhoudsuitkering moet betaald worden door een persoon die volgens de wet (veroordeeld tot het betalen van een onderhoudsuitkering aan de andere of ertoe verbonden in een overeenkomst van EOT²⁰) tegenover de betrokkene een onderhoudsplicht heeft. Het gaat om een regelmatige en periodieke betaling (doorgaans maandelijks) en de exen mogen niet samenwonen.

Inzake de regelmatige en periodieke betaling:

Achterstallen zijn niet aftrekbaar/belastbaar en er zijn ook drie uitzonderingen op deze regel: onderhoudsuitkeringen betaald in de vorm van een kapitaal of natura, na een EOT, EOO²¹, het overlijden van de ex-huwelijkspartner voor de behoeftige langstlevende onschuldige huwelijkspartner.

De onderhoudsgerechtigde betaalt dus belastingen op 80% van het periodiek ontvangen onderhoudsgeld, op voorwaarde dat de onderhoudsplichtige het aftrekt van zijn/haar belastbaar inkomen.

Onderhoudsuitkering in natura:

---

²⁰ EOT: echtscheiding door onderlinge toestemming

²¹ EOO: echtscheiding door onherstelbare ontwijking

(Echt)scheiding en (kind)alimentatie

Kan ook belast worden, bv. gratis wonen. Dit wordt door de fiscus ingeschat maar hier is het kadastraal inkomen het voordeligst en de huurwaarde het nadeligst en tussenin ligt de verkoopwaarde. Je kan best zelf 80% van het KI in je aangifte opnemen om de fiscus voor te zijn. De onderhoudsgerechtigde betaalt geen belastingen op de gerechtelijke intresten op onderhoudsuitkeringen of op achterstallige onderhoudsuitkeringen.

Onderhoudsuitkering ontvangen in de vorm van een kapitaal:

De fiscus zet het kapitaal om in een rente (uitgekeerd na een EOT, een EOO, na het overlijden van de ex-huwelijkspartner voor de behoeftige langstlevende onschuldige huwelijkspartner). Het bedrag van de rente is lager naarmate je jonger bent.

Leeftijd bedrag dat jaarlijks belast wordt (inkomsten **2010/aanslagjaar 2011**)

Tot 40 jaar	1% van het kapitaal
41-45	1,5%
46-50	2%
51-55	2,5%
56-58	3%
59-60	3,5%
61-62	4%
63-64	4,5%
65 en meer	5%

Je wordt elk jaar, ook het jaar dat je het kapitaal ontvangt of het jaar waarin je overlijdt, belast op het volledige jaarbedrag van de fictieve rente maar wel maar op 80% van dat bedrag. De rente loopt door tot aan het overlijden van de ontvanger. De intresten van het kapitaal (bij belegging) moeten niet aangegeven worden.

Je kan ook overeenkomen om het kapitaal in verschillende schijven over meerdere jaren te ontvangen.

Onderhoudsuitkering- en bijdrage door de ex-partner

Art. 104 WIB/92

Van het totale netto-inkomen kunnen een aantal bestedingen worden afgetrokken; o.a.

1° **80% van de onderhoudsuitkeringen** die de belastingplichtige regelmatig heeft betaald aan personen die niet deel uitmaken van zijn gezin,...

Dit is het voordeel van aftrek van 80% van het betaalde onderhoudsgeld. De fiscus doet dat automatisch bij de berekening van de belasting. De belastingbesparing hangt af de *marginale aanslagvoet* van degene die de onderhoudsuitkering betaalt, dat is het tarief van toepassing op de hoogste schijf van de inkomsten.

Achterstallen van een periodiek te betalen onderhoudsgeld, die in één keer vereffend worden, zijn niet aftrekbaar als de achterstallen ouder zijn dan een jaar. Ze zijn wel aftrekbaar en belastbaar wanneer ze betaald worden als gevolg van een rechterlijke beslissing tot verhoging van het onderhoudsgeld (art. 90, 4°). De aanslagvoet op achterstallige onderhoudsgelden als gevolg van een rechterlijke beslissing, is de aanslagvoet die betrekking heeft op het geheel van de andere belastbare inkomsten (art. 171,6°).

(Echt)scheiding en (kind)alimentatie

De betaling van onderhoudsgeld in de vorm van een eenmalige som of kapitaal is wel aftrekbaar in het jaar van betaling.

Intresten op achterstallige betalingen van onderhoudsgelden zijn niet aftrekbaar/belastbaar.

De achterstallen van onderhoudsgelden voor kinderen bij bilocatie (art. 132bis), zijn niet aftrekbaar (art. 104, 2°, laatste lid).

Onderhoudsbijdrage voor de kinderen en gevolgen bij kinderen ten laste

Aftrekbare onderhoudsbijdragen

Volgende onderhoudsbijdragen zijn aftrekbaar:

- De onderhoudsbijdrage in de gewone kosten
- De bijdrage in de buitengewone kosten
- De stortingen van de onderhoudsplichtige op de kindrekening

Aftrek onderhoudsbijdragen – belastingvoordeel

Netto belastbaar inkomen		aanslagvoet	Aanslagvoet verhoogd met 7,32% APB	Fiscaal voordeel op betaalde onderhoudsbijdragen
van	tot			
0,00	10.860,00	25%	26,83%	21,46%
10.860,01	12.470,00	30%	32,20%	25,76%
12.470,01	20.780,00	40%	42,93%	34,34%
20.780,01	38.080,00	45%	48,29%	38,64%
38.080,01		50%	53,66%	42,93%

De onderhoudsbijdragen zijn voor 80% belastbaar bij het kind. Het totaal bedrag van de ontvangen onderhoudsbijdragen moet jaarlijks in de belastingaangifte van het kind opgenomen worden, zelfs al wordt het betaald aan de ouder bij wie het kind verblijft. De fiscus belast dit aan het marginaal tarief. Een kind moet belastingen betalen wanneer zijn inkomen de belastingvrije som van 7.420 euro overschrijdt. Het verliest dan zijn status als kind ten laste.

Het belastbaar inkomen van het kind kan bestaan uit een beroepsinkomen (als jobstudent) en de 80% onderhoudsbijdragen.

De onderhoudsbijdrage van de kinderen verhoogt het inkomen van de ouder wanneer die een studietoelage en -financiering aanvraagt. Daardoor wordt de kans op deze tegemoetkoming kleiner.

Voordeel kinderen ten laste

De principes die hier gelden zijn:

- De toekenning van een extra belastingvrije som voor kinderlast
- Het belastingvoordeel dat in de laagste inkomensschijf begint
- Een bijkomende toeslag voor alleenstaanden met kinderlast

(Echt)scheiding en (kind)alimentatie

- Een bijkomende toeslag voor kinderen jonger dan 3 jaar als er geen belastingvermindering voor kinderopvangkosten is

Het jaarlijks fiscaal voordeel kinderlast

Rang kind	Gehuwde ouder		Alleenstaande ouder	
	Extra BVS	Fiscaal voordeel	Extra BVS	Fiscaal voordeel
1	1.520	407,82	3.040	891,29
2	2.380	760,36	2.380	774,85
3	4.840	1.923,17	4.840	2.077,72
4	5.400	≥ 2.344,41	5.400	≥ 2.425,97

Bron: Slide Gezinsbond 2016 – aanslagjaar 2017/inkomsten 2016

BVS: belastingvrije som bovenop de individuele
Kind met een zware handicap (> 66%) telt dubbel

Het voordeel voor kinderlast vergroot naargelang de rang van het kind. Het voordeel is hoger voor alleenstaande ouders dan voor koppels.

Netto bestaansmiddelen kind fiscaal ten laste

De netto bestaansmiddelen zijn alle inkomsten behalve o.a. studiebeurzen, kinderbijslag, kraamgeld, adoptiepremies, toeslagen voor kinderen met een handicap, premies voorhuwelijkssparen, kapitalen van erfenis of schenking, het vrijgesteld deel van de onderhoudsbijdragen (3.140 euro; IK 2016), het vrijgesteld deel van de bezoldiging studentenjob (2.610 euro).

De netto bestaansmiddelen na aftrek beroepskosten: 20% forfaitaire beroepskosten (minimum 440 euro als inkomen uit arbeid) of de werkelijke beroepskosten

Fiscaal gezien is de onderhoudsbijdrage een inkomen voor het kind, behalve het vrijgesteld deel van 3.140 euro. Maar wij zijn van oordeel dat de onderhoudsbijdrage als doel hebben de kosten van de kinderen te dekken.

Voor de Vrouwenraad mag het vrijgesteld deel (3.140 euro) van de onderhoudsbijdrage niet meegerekend worden om de grens van de netto bestaansmiddelen van het kind, opdat het fiscaal ten laste zou zijn, te bepalen.

Maximumbedrag om als kind fiscaal ten laste te blijven van de ouder/s

Na aftrek van 20% forfaitaire kosten

	Plafond AJ 2016/IK 2015	Plafond AJ 2017/IK 2016
Gehuwde ouder	3.120,00	3.140,00
Alleenstaande ouder	4.500,00	4.530,00
Alleenstaande ouder en kind met handicap	5.720,00	5.750,00

Bron: Slide Gezinsbond, 2016

Combinatie netto bestaansmiddelen en onderhoudsgeld

(Echt)scheiding en (kind)alimentatie

Is een kind nog ten laste of niet en wordt het al dan niet belast?

Onderstaande tabel geeft de maximale jaarbedragen in 2016, toegekend aan kinderen waardoor ze hun kwalificatie 'kind ten laste' niet verliezen en ze zelf ook geen belastingen moeten betalen op bedragen die ze ontvangen hebben.

Inkomsten 2016		Alleenstaande ouder	Fiscaal gehuwde ouder
Maximum onderhoudsbijdrage per kind (regelmatige bijdrage + buitengewone kosten)	Per jaar	8.802,50	7.065,00
	Per maand	733,54	588,75
Maximum loon per kind	Per jaar	8.272,50	6.535,00
	Per maand	689,38	544,58

Bron: Slide Gezinsbond 2016

Verschuiving gezinskorting bedrijfsvoorheffing

Na de (echt)scheiding verschuift de gezinskorting op de bedrijfsvoorheffing van de onderhoudsplichtige ouder naar de onderhoudsgerechtigde ouder en dit betekent dat deze laatste onmiddellijk een hoger netto-beroepsinkomen heeft. Dit is ook een fiscaal voordeel wegens kinderlast.

Aantal kinderen	Onderhoudsplichtige	Onderhoudsgerechtigde
1	-34,00	+68,00
2	-93,00	+127,00
3	-248,00	+282,00
4	-454,00	+488,00
5	-671,00	+705,00

Bron: Slide Gezinsbond 2016

Knelpunten bedrijfsvoorheffing:

- De Gezinsbond (Federaal memorandum 2014) stelt vast dat alle belastingplichtigen te veel bedrijfsvoorheffing betalen omdat de barema's geen rekening houden met de verruiming van de belastingschalen van 30% en 40% via de vorige grote belastinghervorming van 2001;
- Gescheiden ouders die belast worden als alleenstaanden genieten niet de bijkomende vermindering die andere alleenstaande ouders, die nooit gehuwde waren, wel krijgen: dus is het aangewezen om de vermindering van 34 euro in de bedrijfsvoorheffing voor de niet-hertrouwde weduwe/weduwenaar of ongehuwde ouder met één (of meer) kind(eren) ten laste ook toe te kennen aan gescheiden ouders die als alleenstaande belast worden.

Twee systemen voor kinderen ten laste bij de belastingaangifte in geval van (echt)scheiding

Fiscaal ten laste bij één ouder

De ouder die het kind fiscaal ten laste neemt is degene van wiens gezin het kind deel uitmaakt op 1 januari van het jaar na het inkomstenjaar. De domicilie van het kind is een belangrijk element om dit

(Echt)scheiding en (kind)alimentatie

te bepalen maar het is niet doorslaggevend. Er tellen ook andere elementen mee: de ouder die de kinderbijslag ontvangt, het postadres,...

De onderhoudsuitkering is een belastbaar inkomen in hoofde van het kind. De ontvangen onderhoudsuitkering voor het kind moet dus in de aangifte van het kind opgenomen worden.

Dit systeem is fiscaal interessant voor ex-partners die meer dan één kind hebben. In dat geval is het voordeliger dat één ouder de kinderen fiscaal ten laste neemt. Deze ouder geniet de belastingvoordelen voor kinderen ten laste en moet ook minder bedrijfsvoorheffing betalen wanneer zij/hij beroepsactief is. De andere ouder kan het betaalde onderhoudsgeld (80%) voor de kinderen fiscaal aftrekken. Omwille van financiële/fiscale redenen worden deze ouders dus gedwongen om voor de 'klassieke verblijfsregeling' te kiezen.

Er zijn ouders (die hun kind niet fiscaal ten laste hebben) die niet alleen 80% van de door hen betaalde onderhoudsbijdrage van hun belastbaar inkomen aftrekken maar ook van hun bijdrage in de buitengewone kosten. Daardoor wordt soms de inkomensgrens in hoofde van het kind om fiscaal van de andere ouder ten laste te blijven overschreden. Deze andere ouder betaalt ook haar/zijn deel van de buitengewone kosten – en in verhouding vaak meer volgens het SIV onderzoek - maar die niet kunnen afgetrokken worden.

- Het voordeel van de onderhoudsverschuldigde die de onderhoudsbijdrage en de buitengewone kosten aftrekt (voor 80%), wordt berekend aan het marginale tarief (meestal 45 tot 50 %). Het voordeel van de andere partner – kind ten laste – wordt berekend aan het laagste tarief (25 tot 30 %). Is dit een billijke oplossing? Deze andere partner moet wel minder bedrijfsvoorheffing betalen indien zij/hij beroepsactief is. Wij vragen ons dus af of de voordelen tussen de onderhoudsverschuldigde en de onderhoudsgerechtigde billijk verdeeld zijn?
- Er geldt een belastingvermindering voor vervangingsinkomens. Deze inkomens zijn hoger dan het belastingvrije inkomen. Is het dan geen billijke oplossing om de onderhoudsuitkeringen minder zwaar te belasten; zeker niet aan de marginale aanslagvoet?

Fiscaal verblijfsco-ouderschap- belastingvoordeel voor beide ouders

Vanaf het inkomstenjaar 2007 zijn de bepalingen van het fiscaal co-ouderschap (sinds inkomstenjaar 1999) verruimd. Op 1 januari van het aanslagjaar moet er een geregistreerde of gehomologeerde overeenkomst tussen de echtgenoten zijn (in de EOT akte) of een rechterlijke beslissing.

Een aantal belastingvoordelen omwille van kinderen worden automatisch aan beide ouders toegekend en elke ouder ontvangt dus de helft van:

- de belastingvrije som voor kinderen ten laste
- de bijkomende belastingvrijstelling voor een kind van minder dan drie jaar, mits de opvangkosten voor dat kind niet worden aangegeven

Voorwaarden

Het fiscaal co-ouderschap was beperkt tot 18 jaar maar sinds de wet van 3 augustus 2016 betreffende de belastingvrije som voor kinderen in geval van co-ouderschap vervalt het criterium van minderjarigheid. De notie "gezamenlijke uitoefening van het ouderlijk gezag over een kind" wordt vervangen door de notie "onderhoudsplicht zoals voorzien in artikel 203 § 1 van het Burgerlijk Wetboek". De andere voorwaarde blijft de gelijkmatig verdeelde huisvesting. Deze wet is van toepassing vanaf het aanslagjaar 2017.

(Echt)scheiding en (kind)alimentatie

Gevolgen

- Elke ouder krijgt 50% van de extra belastingvrije som(men) voor kind(eren). Maar de alleenstaande ouder mag niet hertrouwen of niet wettelijk samenwonen.
- Elke ouder ontvangt 50% van de forfaitaire belastingvrije som voor een kind jonger dan 3 jaar. Maar de alleenstaande ouder mag dan wel geen belastingvermindering genieten voor kinderopvangkosten. Wat als de andere ouder wel gebruik maakt van kinderopvang en daarvoor belastingvermindering wil?
- Elke ouder maakt gebruik van 100% belastingvermindering voor kinderopvangkosten mits voldaan wordt aan alle voorwaarden inzake de fiscale aftrek voor kinderopvang. De nadelen hier zijn dat het om halve belastingvrije sommen gaat waardoor er een minder belastingvoordeel is; er is geen fiscale aftrek voor onderhoudsbijdragen.

Toepassing

Fiscaal co-ouderschap wordt automatisch toegepast wanneer er:

- Een geregistreerde of door de rechter gehomologeerde overeenkomst is waarin vermeld staat dat de huisvesting van de kinderen gelijkmatig verdeeld is en dat de ouders de belastingvrije sommen voor de kinderen onderling verdelen;
- Een gerechtelijke beslissing is met gelijkmatige huisvesting.

Kiezen voor fiscaal ten laste bij één ouder of voor fiscaal co-ouderschap?

Aantal kinderen	t.a.v. alleenstaande ouder		t.a.v. gehuwd koppel
	1 ouder alleenstaand	2 ouders alleenstaand	
1	-40,78	401,91	0,00
2	-96,05	393,33	-87,47
3	-556,45	-8,05	-452,35
4	-768,41	-115,91	-686,85

Bron: Slide Gezinsbond 2016; inkomstenjaar 2016

Het voordeel van één en twee kinderen valt weg bij twee alleenstaande ouders wanneer de onderhoudsbijdrage minstens 100 euro per maand bedraagt (40% marginale aanslagvoet).

De Gezinsbond merkt op (memorandum 2014) dat er zelfs bij een gelijkmatig verdeelde huisvesting van de kinderen situaties zijn waarin onderhoudsbijdragen verschuldigd blijven: als de inkomsten van beide ouders sterk uiteenlopen én als de niet-verblijfsgebonden kosten niet gelijkmatig gedragen worden. In die situaties moet volgens de Gezinsbond de ouder die voor zijn kinderen onderhoudsbijdragen verschuldigd is, die ook fiscaal kunnen aftrekken, in combinatie met fiscaal co-ouderschap. Bijgevolg moet de fiscale aftrek van onderhoudsbijdragen voor kinderen mogelijk zijn in combinatie met fiscaal co-ouderschap voor de kinderen waarvoor de onderhoudsplichtige ouder de helft van de belastingvrije sommen van zijn/haar ex-partner krijgt.

Belastingkrediet voor kinderen ten laste

Het minimum inkomen om belastingvrije sommen voor kinderen ten laste uit te putten:

Aantal kinderen	Gehuwde ouder	Alleenstaande ouder
-----------------	---------------	---------------------

(Echt)scheiding en (kind)alimentatie

1	8.940	10.460
2	11.320	12.840
3	16.160	17.680
4	21.560	23.080
5	26.960	28.480

Bron: Slide Gezinsbond 2016; inkomstenjaar 2016

Wanneer je inkomen te laag is om van belastingvrije sommen voor kinderen ten laste te kunnen genieten heb je recht op een terugbetaalbaar belastingkrediet van maximum 440 euro per kind (inkomstenjaar 2016). Een kind met een handicap telt dubbel. Dit belastingkrediet vervangt dus de belastingvrije som voor kinderen ten laste en de bijkomende belastingvrije som voor kinderen jonger dan 3 jaar. Het belastingkrediet wordt pas uitbetaald na één à 2,5 jaar. Bij fiscaal co-ouderschap wordt het berekend na de verdeling van de belastingvrije sommen. Wanneer er één ouder is die het kind effectief ten laste heeft, krijgt de andere ouder geen terugbetaalbaar belastingkrediet.

De Gezinsbond stelt voor dat het terugbetaalbaar belastingkrediet voor ouders die hun belastingvrije sommen voor kinderen ten laste niet kunnen uitputten, bij fiscaal co-ouderschap ook moet kunnen gelden voor de ouder die het kind niet fiscaal ten laste heeft maar de helft van de belastingvrije sommen krijgt van de ouder die het kind wel ten laste heeft.

Kosten van kinderen in de praktijk

Hiervoor verwijzen we naar het studiewerk en simulaties van de Gezinsbond²². De Gezinsbond stelt dat de werkelijke basiskost van een kind afhangt van de leeftijd van het kind, van het aantal kinderen in het gezin, van het gezinsinkomen en van de leeftijd van andere kinderen in het gezin.

Netto maandinkomen	2.172,66 (01/04/2016)	1.500	2.172,66	2.400	3.733,48
leeftijdsgroep	Gemiddelde minimumkost	Werkelijke kost van een enig kind (gemiddeld per leeftijdsgroep)			
0 t. e.m. 5 jaar	322,43	193,83	280,75	310,14	482,44
6 t. e.m. 11 jaar	416,72	241,40	349,65	386,24	600,84
12 t. e.m. 17jaar	511,12	285,62	413,70	456,99	710,90
18 t. e.m. 24jaar	613,12	330,14	478,19	528,22	821,71
gemiddeld	471,71	267,57	387,56	428,12	665,98

Bron: slide Gezinsbond 2016

Elementen die een rol spelen bij het bepalen van de basiskost van een kind zijn:

- Verblijfsgebonden kosten : het wonen, energie, voeding
- Niet verblijfsgebonden kosten: lichaamsverzorging, kleding en schoeisel, gezondheidszorgen, vervoer en communicatie, cultuur en ontspanning en sparen.

²² www.gezinsbond.be/mijnkindduurkind

(Echt)scheiding en (kind)alimentatie

Daar komen nog volgende specifieke kosten bij: kinderopvang, studiekosten en extra (medische) kosten.

De onderhoudsgeldcalculator van de Gezinsbond bijvoorbeeld, rekent uit hoeveel iedere ouder moet betalen naar evenredigheid van zijn/haar middelen en neemt hiervoor bovenstaande kosten in de calculator op.

Wanneer je geen alimentatie ontvangt...

Wanneer je ex weigert om alimentatie te betalen of onregelmatig of te weinig alimentatie betaalt, kan je dit opeisen via een aangetekend schrijven, of via een advocaat, of via een deurwaarder. Hieraan zijn kosten verbonden en je moet je vraag bij elke niet-betaling herhalen.

Sinds 2004-2005 is DAVO operationeel en kan men de hoge kosten en herhaaldelijke pogingen om aan het niet of te weinig ontvangen onderhoudsgeld te geraken, vermijden. DAVO is er gekomen onder druk van de vrouwenbeweging.

Ontstaan DAVO en Platform Alimentatie

In 1973 stelde Vie Féminine voor om een systeem van compensatiekas in te voeren. Het jaar nadien werd een eerste wetsvoorstel ingediend.

Vervolgens werd een wet gestemd die aan de OCMW's de opdracht gaf om voorschotten uit te betalen en niet-betaald onderhoudsgeld voor kinderen in te vorderen.

Ondertussen bleven verschillende vrouwenorganisaties erop aandringen om een (neutraler) alimentatiefonds op te richten, niet gelinkt aan de bijstandsgedachte maar wel als uitvoering van een recht, op basis van een echtscheidingsvonnis of notariële akte. Er werden een tiental wetsvoorstellen over de oprichting van een alimentatiefonds binnen de schoot van de RKW (Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers) of onder de vleugels van Justitie ingediend.

Tussen 1999 en 2003 is een gemeenschappelijk front van vrouwenorganisaties gevormd om nog meer druk uit te oefenen voor de oprichting van het Alimentatiefonds. De publicatie van een 'carte blanche' in Le Soir, ondertekend door les Femmes Prévoyantes Socialistes en Vie féminine en de mobilisering van vrouwen vanuit la Ligue des Familles heeft de zaak een duwtje in de rug gegeven. Ook de Vrouwenraad liet geregeld van zich horen. Opnieuw werden negen wetsvoorstellen ingediend en die resulteerden in een gemeenschappelijke tekst, namelijk de wet van 21 februari 2003 tot oprichting van een Dienst voor Alimentatievorderingen bij de Federale Overheidsdienst Financiën (DAVO).²³

'[DAVO](#)' werd geconcipeerd als een universele dienst die aan onderhoudsgerechtigden voorschotten en ingevorderd niet- of onregelmatig betaald onderhoudsgeld zou uitbetalen.

---

²³ [Wet van 21 februari 2003](#) tot oprichting van een Dienst voor alimentatievorderingen bij de Federale Overheidsdienst Financiën.

(Echt)scheiding en (kind)alimentatie

Maar de wettekst werd al snel op twee vlakken aangepast. Via de programmawet van 5 augustus 2003 werd de oprichting van DAVO uitgesteld en via de programmawet van 22 december 2003 werd de kerngedachte van de wet van 5 augustus 2003 afgezwakt onder meer met betrekking tot de voorwaarden voor de toekenning van de voorschotten.

In die periode werd het [Platform Alimentatiefonds](#) (kortweg Platform Alimentatie) actief. Het Platform bestaat uit diverse Franstalige en Nederlandstalige vrouwen- en gezinsorganisaties. Het Platform volgt onder andere de werking van DAVO op.

De Vrouwenraad coördineert de acties van het Platform voor Vlaanderen.

In 2006 startte de [Evaluatiecommissie](#), opgericht door de wet van 21 februari 2003 tot oprichting van een Dienst voor alimentatievorderingen bij de FOD Financiën (art. 29) zijn werkzaamheden. De Evaluatiecommissie stelt in principe jaarlijks een evaluatieverslag op voor de ministers bevoegd voor Financiën en Begroting en formuleert aanbevelingen. Het verslag wordt ook telkens in het parlement toegelicht. In deze commissie zijn parlementsleden, ambtenaren van de FOD Financiën en leden van het Platform Alimentatie (ook de Vrouwenraad) vertegenwoordigd.

In het jaarlijks verslag van de Evaluatiecommissie vind je cijfergegevens met betrekking tot de behandelde dossiers, een aantal knelpunten en aanbevelingen voor een betere werking van DAVO. De Evaluatiecommissie is sinds 2011 niet meer samengekomen.

Wat doet DAVO voor jou?

DAVO²⁴ is een drukingsmiddel om de rechten van de onderhoudsgerechtigden te doen respecteren en om slechte betalers aan te zetten de alimentatie te betalen.

Het is ook een instrument in de strijd tegen armoede van gezinnen, ouders en hun kinderen en om de OCMW's te ontlasten. DAVO bemiddelt in bepaalde conflictueuze situaties.

Op vraag van de onderhoudsgerechtigde betaalt DAVO voorschotten op het uitstaand onderhoudsgeld. DAVO vordert ook onderhoudsgeld in. Het gaat hierbij niet enkel om het achterstallige onderhoudsgeld maar ook om het in de toekomst verschuldigde onderhoudsgeld.

Wie kan van de tussenkomst genieten?

- De betaling van voorschotten: de kinderen;
- Hulp bij het invorderen van onderhoudsgeld: de kinderen, de echtgenoten/s of ex-echtgenoten/s, de samenwonenden of de ex-samenwonenden.

Welke zijn de voorwaarden?²⁵

---

²⁴ www.davo.belgium.be

²⁵ De onderhoudsplichtige betaalde vroeger een bedrag dat gelijk was aan 10% van het bedrag van het onderhoudsgeld dat hij/zij moet betalen, achterstellen inbegrepen. De onderhoudsgerechtigde kreeg van de bedragen die DAVO eerst had ingevorderd 5% minder doorgestort.

(Echt)scheiding en (kind)alimentatie

- Het onderhoudsgeld werd vastgelegd in een uitvoerbare gerechtelijke beslissing (vonnis) of in een notariële akte;
- De onderhoudsgerechtigde dient een aanvraag in;
- De onderhoudsgerechtigde moet in België wonen;
- Het onderhoudsgeld werd in de periode van 12 maanden voor de aanvraag, tweemaal niet of niet volledig betaald;
- Voor de onderhoudsgerechtigde die de betaling van voorschotten aanvraagt, mag het nettobedrag van de maandelijkse bestaansmiddelen voor het jaar 2015/2016 niet hoger zijn dan 1.800 euro per maand; dit bedrag wordt verhoogd met 66 euro netto per kind ten laste. Het bedrag van 66 euro per kind ten laste verdubbelt voor kinderen met een handicap, die recht hebben op verhoogde kinderbijslag, een inkomensvervangende tegemoetkoming of een integratietegemoetkoming;
- Het maximumbedrag van het voorschot bedraagt 175 euro per maand en per kind waarvoor alimentatie moet worden betaald. Indien het toegekende onderhoudsgeld lager is dan 175 euro, kan het voorschot niet hoger zijn dan dit bedrag. De voorschotten worden toegekend voor een periode van 6 maanden; deze periode is hernieuwbaar;
- Er zijn kosten verbonden aan de tussenkomst van DAVO. De onderhoudsplichtige betaalt een bedrag dat gelijk is aan 13% van het bedrag van het onderhoudsgeld dat hij/zij moet betalen, achterstellen inbegrepen.

De activiteiten van het Platform Alimentatie

Het Platform Alimentatie²⁶ komt geregeld samen ter voorbereiding van :

- De vergaderingen van de Evaluatiecommissie van de Dienst voor Alimentatievorderingen
- Lobbyactiviteiten naar bevoegde ministers en parlementaire commissies
  - o Op 17 november 2011 organiseerde het Platform een studievoormiddag 'Het Platform Alimentatiefonds bestaat al 10 jaar...'²⁷
  - o Op 23 november 2011 werd het Platform gehoord door de het Adviescomité voor Maatschappelijke Emancipatie van de Kamer²⁸
- Sensibilisatieactiviteiten door de leden (vrouwen- en gezinsorganisaties), zoals bijvoorbeeld onderstaande campagne:

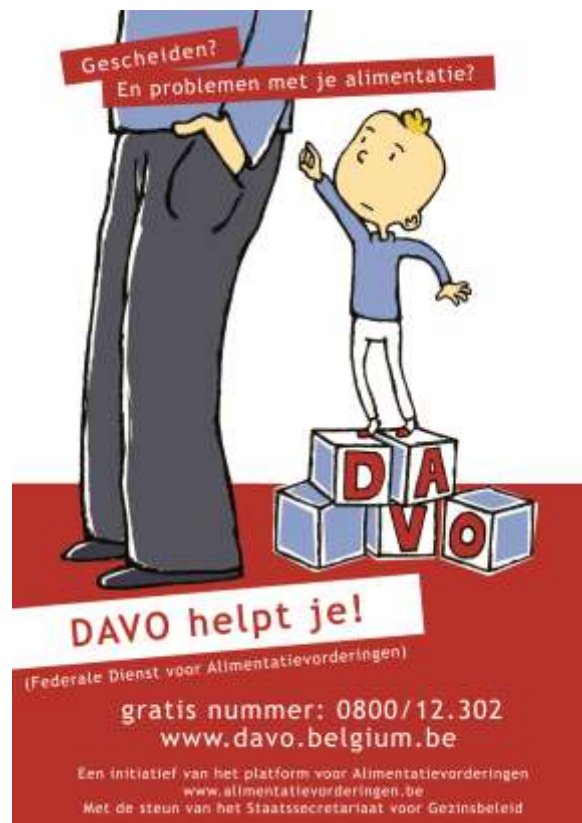
---

²⁶ www.alimentatievorderingen.be

²⁷ Zie: [ons dossier in Adobe Acrobat Reader consulteren of downloaden \(ongeveer 1637 kb\)](#).

²⁸ Zie : [Tussenkomst in Adobe Acrobat Reader consulteren of downloaden \(ongeveer 133 kb\)](#).

De eisen van het Platform Alimentatie

Werking DAVO

De structurele verbetering van het budgettaire evenwicht van DAVO

In de rapporten van de Evaluatiecommissie DAVO van de voorbije jaren (tot en met het rapport van 2010; nadien zijn geen rapporten meer verschenen) lezen we dat de uitgaven veel hoger zijn dan de inkomsten. Hiervoor zijn er een aantal oorzaken, onder andere de beperkte middelen die DAVO heeft om tot een effectieve terugvordering van de onbetaalde bedragen over te gaan, de onderhoudsplichtigen die (soms doelbewust) insolvent zijn. (DAVO mag geen voorschotten of onbetaalde achterstallen terugvorderen bij onderhoudsplichtigen die een inkomen hebben dat gelijk is of lager dan het leefloon). DAVO heeft ook nog niet de mogelijkheid om volledige informatie te bekomen over de uitkeringen die bepaalde onderhoudsplichtigen ontvangen en waarvan het totaal boven het leefloon ligt. Tenzij dit ondertussen opgelost is omdat DAVO toegang gekregen heeft tot de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid ?

De onderhoudsgerechtigden hebben doorgaans ook onvoldoende middelen om een beroep te doen op andere invorderingskanalen zoals advocaten, gerechtsdeurwaarders. DAVO is hun laatste kans.

Deze toestand is op termijn onhoudbaar voor DAVO.

(Echt)scheiding en (kind)alimentatie

- Er zijn twee mogelijkheden: ofwel bijkomende middelen toekennen aan het begrotingsfonds ofwel werken met een krediet in de algemene uitgavenbegroting.

Een betere interne werking en organisatie van DAVO

Hiervoor verwijzen we naar het [Evaluatieverslag 2010](#) van de Evaluatiecommissie van DAVO (p.55-59), onder andere inzake:

- De *personeelsbehoeften* en de verdeling van het personeel over de verschillende DAVO-diensten;
- De *werkmethode* en die heeft betrekking op o.a.:
  - De bepaling van de achterstallen: de onderhoudsgerechtigde moet ze bepalen (vijf jaar achterstallen voor de niet-verjaarde bedragen of langer indien de verjaringstermijn werd gestuit); de onderhoudsplichtige die betalingen moet bewijzen en ze dikwijls geen vijf jaar bewaart; en DAVO zelf die de achterstallen moet bepalen;
  - De kennisgeving van de aanvraag aan de onderhoudsplichtige (die 15 dagen heeft om te reageren maar dit in 30% van de gevallen niet tijdig doet);
  - Het afbetalingsplan voor de gevorderde achterstallen: wanneer het bedrag lager is dan het maandelijkse onderhoudsgeld verergert dit de situatie van de onderhoudsplichtige omdat de schuld toeneemt in plaats van afneemt;
  - Het solvabiliteitsonderzoek (DAVO heeft al toegang tot bepaalde gegevens van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid) maar dit kan uiteraard uitgebreid worden;
  - Het leefloon als grens van onbeslagbaarheid (zie verder);
  - De collectieve schuldenregeling (zie verder).

Verbetering van de bekendheid van DAVO

Zowel DAVO als het Platform Alimentatie hebben al heel wat inspanningen geleverd om de bekendheid van DAVO bij het publiek te vergroten.

Voor de inspanningen door DAVO zelf verwijzen we naar het [Evaluatieverslag 2010](#), p. 26-27.

We verwijzen bovendien naar het grootscheeps *onderzoek 'Scheiding in Vlaanderen'*²⁹.

Het onderzoek vermeldt dat DAVO bekend is bij 62,7% van de bevroagden. 36% van hen heeft op DAVO een beroep gedaan.

Op basis van deze resultaten, kunnen we voorzichtig besluiten dat de bekendheid van DAVO begint te verbeteren.

Verdere aanbevelingen van het Platform Alimentatie:

---

²⁹ Dimitri Mortelmans, Inge Pasteels, Piet Bracke, Koen Matthijs, Jan Van Bavel en Christine Van Peer, *Scheiding in Vlaanderen*, ACCO Leuven/Den Haag, 2011, p. 108.

(Echt)scheiding en (kind)alimentatie

Onderhoudsbijdrage gemakkelijker innen door de onderhoudsgerechtigde

Dit kan door het systeem van sommendelegatie systematisch in een uitvoerbare titel te laten opnemen, in het geval de onderhoudsplichtige werknemer is.

Federaal register uitvoerbare titels

Het is een oplossing voor de moeilijkheid om een uitvoerbare titel aan DAVO voor te leggen. Het gebeurt immers dat onderhoudsgerechtigden hun document verloren hebben of dat het wordt achtergehouden door een advocaat of gerechtsdeurwaarder omdat de onderhoudsgerechtigde het ereloon niet of niet (volledig) kan betalen.

Afschaffing van het inkomensplafond

Omwille van :

- De logica van het respecteren van een rechterlijke beslissing;
- Het principe van een universele dienst die voorschotten uitkeert aan alle rechthebbenden (kinderen en ex-partners) zoals voorzien was in de wet van 21 februari 2003 maar nadien helaas afgezwakt;
- De verwachting dat de afschaffing van het plafond als resultaat zal hebben dat meer alimentatiegerechtigden zich tot DAVO zullen wenden waardoor DAVO ook meer zal kunnen invorderen bij onderhoudsplichtigen. We verwachten dat de resultaten van het HIVA onderzoek³⁰, dat de weerslag van de verhoging van het inkomensplafond op het budget van DAVO zal berekenen, onze hypothese zal bevestigen (voor de resultaten: zie p. 34-35).

In afwachting van de afschaffing van het inkomensplafond staan we - als tussenstap - achter de verhoging van het plafond tot 1.800 euro maar niet de afschaffing van de verhoging per kind ten laste. Het bedrag van 66 euro mag zelfs verhoogd worden, rekening houdend met de gegevens/realiteit van de armoedegrens en de gemiddelde maandelijkse minimumkost van een kind.

Het maximum van 175 euro zou in dit opzicht ook kunnen verhoogd worden.

Een kind met een handicap zou kunnen 'dubbel' tellen. Voor de vaststelling van de handicap zou dan best gekozen worden voor de laagste drempel, namelijk de evaluatie van een kind in het kader van de gezinsbijslagen.³¹

---

³⁰ De opdracht met als voorwerp "een universitaire studie over de ontwikkeling van een model van parameters waarmee de budgettaire impact van de toekenning van voorschotten door de Dienst voor alimentatievorderingen kan worden geraamd", werd bij beslissing van 21 december 2010, toegekend aan de Katholieke Universiteit te Leuven en meer bepaald aan het HIVA (Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving). De resultaten zouden begin 2012 moeten gepubliceerd worden.

³¹ De evaluatie in het kader van de gezinsbijslagen is gebaseerd op een medisch-sociale schaal. In feite zijn er voor het beleid twee soorten gehandicapte kinderen: die van de gezinsbijslagen en die van de fiscaliteit. De fiscaliteit hanteert 66% handicap als criterium.

(Echt)scheiding en (kind)alimentatie

Het leefloon als beperking voor de invordering

DAVO mag niet invorderen zolang de onderhoudsplichtige het leefloon geniet of over bestaansmiddelen beschikt die lager of gelijk zijn aan het leefloon.³² Ook mag de invordering niet als resultaat hebben dat de onderhoudsplichtige zou beschikken over bestaansmiddelen die dan lager zouden liggen dan het bedrag van het leefloon waarop hij recht zou hebben. Hier zijn twee problemen: het leefloon varieert volgens de eigen situatie van de onderhoudsplichtige en DAVO kan dat in de praktijk niet zelf berekenen; de onderhoudsplichtige kan van verschillende instellingen vergoedingen ontvangen die telkens lager liggen dan het leefloon maar samengeteld hoger liggen dan het leefloon en in de praktijk blijkt het moeilijk voor DAVO om de totaalbedragen te achterhalen.

- Alle vergoedingen of toelagen die de onderhoudsplichtige ontvangt moeten samengeteld kunnen worden om de grens van beslagbaarheid te kunnen bepalen.

Wat is er ondertussen veranderd voor de onderhoudsplichtige?

- Voor wat betreft de dossiers die vóór 01/01/2015 geopend werden bij de DAVO, mag de dienst geen beslag leggen dat tot gevolg zou hebben dat de bestaansmiddelen van de onderhoudsplichtige lager liggen dan het bedrag van het leefloon waarop hij/zij aanspraak zou kunnen maken.
- Voor wat betreft de dossiers die vanaf 01/01/2015 geopend werden bij de DAVO, beschikt de dienst daarentegen over dezelfde rechten als een onderhoudsgerechtigde: een beslag van de volledige inkomsten is dan wel mogelijk.

Herziening van de procedure van de collectieve schuldenregeling

Het is onaanvaardbaar dat wanneer een onderhoudsplichtige zich in een procedure van collectieve schuldenregeling bevindt, de schuldbemiddelaar aan DAVO weigert betalingen te verrichten omdat er als het ware concurrentie is met andere schuldeisers. Het betreft zowel de huidige te betalen onderhoudsgelden als de eventuele achterstallen. Sommige schuldbemiddelaars betwisten bovendien de 10%-bijdrage - ondertussen de 13% bijdrage - in de kosten voor de dienstverlening door DAVO.

Indien de schulden na vijf jaar kunnen kwijtgescholden worden, zou dit niet mogen gelden voor verschuldigd onderhoudsgeld in het kader van een scheiding. Onderhoudsgeld in het kader van een scheiding moet zelfs als prioriteit beschouwd worden.

De kosten voor de dienstverlening van DAVO

De onderhoudsgerechtigde betaalde voor de dienstverlening van DAVO 5 % van het bedrag dat de DAVO bij de onderhoudsplichtige kan invorderen. De onderhoudsgerechtigde kreeg dus van de bedragen die de DAVO eerst heeft ingevorderd 5 % minder doorgestort. Deze 5% was niet van toepassing op een ontvangen voorschot.

---

³² Dit is niet het geval wanneer de onderhoudsgerechtigde zelf optreedt via een advocaat of een gerechtsdeurwaarder.

(Echt)scheiding en (kind)alimentatie

De onderhoudsplichtige stond 10% af van het bedrag van de in te vorderen hoofdsom (maandelijks onderhoudsgeld, achterstallen inbegrepen, en eventueel het bedrag van de buitengewone kosten); sinds de wet van 12 mei 2014 is deze 10% opgetrokken naar 13%.

- Deze percentages niet langer opleggen na zes maanden regelmatige betaling door de onderhoudsplichtige (zie verder ook: te verkennen piste voor de toekomst).
- Deze eis is ingewilligd via de wet van 12 mei 2014: de tussenkomst van de DAVO is sinds 1 januari 2015 voor de onderhoudsgerechtigde gratis.³³ Enkel de onderhoudsplichtige moet in de werkingskosten van de DAVO bijdragen. Deze bijdrage is gelijk aan 13 % van het bedrag dat hij/zij moet betalen in hoofdsom (maandelijks onderhoudsgeld, achterstallen inbegrepen).

Te verkennen piste voor de toekomst DAVO+

De bevoegdheden van DAVO kunnen uitgebreid worden. Vanaf het ogenblik dat er een uitvoerbare titel is zou DAVO automatisch moeten kunnen invorderen bij de onderhoudsplichtige en uitkeren aan de onderhoudsgerechtigde. De onderhoudsgerechtigde moet zelf geen stappen meer zetten. Van het bedrag van de onderhoudsuitkering gaat er een bepaald percentage (bv. 1%) naar DAVO+ (op die manier draagt 'elke' onderhoudsgerechtigde en -plichtige bij, waardoor de financiële basis verruimt, ook omdat alle inkomenscategorieën er in opgenomen zijn).

Voor meer informatie hierover verwijzen we u naar de Ligue des Familles en de Gezinsbond die het voorstel van DAVO+ uitgewerkt hebben.

Voorstel: oprichting Universele DAVO (Dienst voor Alimentatievorderingen)

Juli 2015

Het Platform Alimentatiefonds pleit voor de oprichting van een universele dienst voor alimentatievorderingen en een referentiemethode voor de berekening van onderhoudsbijdragen voor kinderen.

Er zijn nog altijd te veel kinderen die als gevolg van een (echt)scheiding geen of onvoldoende onderhoudsbijdragen ontvangen, ondanks het feit dat ze er recht op hebben. Dit geldt ook voor de onderhoudsuitkeringen tussen ex-partners.

Minstens één op vijf (21,5%) kinderen bevindt zich in een situatie van armoede of sociale uitsluiting en 5,5% van de kinderen wordt geconfronteerd met ernstige materiële deprivatie (Interfederaal Armoedebareometer 2013).

Verschillende studies tonen de niet-betaling van onderhoudsgelden en de armoede van eenoudergezinnen aan:

- 34,2% of één op drie eenoudergezinnen leeft onder de armoededrempel (EU-SILC 2013);
- Bij eenoudergezinnen, die geen onderhoudsgeld krijgen loopt de armoedegraad op tot 42,6%. Als ze wel onderhoudsgeld krijgen, zakt de armoedegraad tot 22,8% (KU Leuven 2009);
- Bij ouders die onderhoudsgelden ontvangen, krijgt 31% deze op regelmatige basis, 18% onregelmatig en 49% zelden of nooit (Ligue des Familles, 2013).

Onderhoudsgelden betekenen een belangrijk inkomen voor eenoudergezinnen. Het gaat voornamelijk om alleenstaande moeders; meer dan 80% van de eenoudergezinnen.

Oproep aan de beleidsverantwoordelijken

---

³³ [Wet van 12 mei 2014](#) houdende wijziging van de wet van 21 februari 2003 tot oprichting van een Dienst voor alimentatievorderingen bij de FOD Financiën en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, met het oog op een effectieve invordering van onderhoudsschulden

(Echt)scheiding en (kind)alimentatie

Daarom blijft de strijd tegen kinderarmoede en tegen armoede in eenoudergezinnen een belangrijke bekommernis van het Platform Alimentatiefonds. Wij vragen een structurele oplossing aan het beleid. De leden van het Platform Alimentatiefonds vragen dringend maatregelen voor:

- Een vlottere storting van onderhoudsgelden aan gezinnen;
- Een grotere neutraliteit inzake de relaties tussen ex-partners;
- Een betere toepassing van de juridische beslissingen;
- Een versterkte doelmatigheid en geloofwaardigheid van DAVO;
- Een objectievere berekening van de onderhoudsbijdragen voor kinderen.

Een universele dienst

De leden van het Platform Alimentatiefonds pleiten daarom voor de oprichting van een meer universele DAVO:

- Een automatische dienst, die alle onderhoudsbijdragen voor kinderen en onderhoudsuitkeringen tussen ex-partners in rekening brengt:
  - o Alle vonnissen en notariële akten worden automatisch naar deze dienst verstuurd;
  - o De onderhoudsplichtige ouder betaalt aan de dienst, die doorstort naar de onderhoudsgerechtigden;
  - o De dienst is er voor alle ex-partners en kinderen en kan:
    - De nodige juridische stappen ondernemen bij onderhoudsplichtigen die niet aan hun verplichting voldoen. Dit gebeurt momenteel ook al maar het kan eenvoudiger en automatisch;
    - Voorschotten uitbetalen aan kinderen en aan ex-partners op de toegekende bedragen en dit zonder een inkomensplafond als toegangscriterium;
    - Automatisch de indexering van de onderhoudsgelden toepassen.

Een universele DAVO, die toegankelijk is voor een groter aantal personen, zal een kost voor de gemeenschap betekenen maar die zal gecompenseerd worden door de intrestopbrengsten van de stroom van vorderingen die ook gecollectiveerd wordt. Bovendien zal een universele dienst die voor alle betrokken burgers werkt, de problemen van niet-betaling verminderen. De universaliteit zal onmiddellijk een positief effect hebben op de stortingen van de onderhoudsgelden omdat deze oplossing automatisch verloopt en geloofwaardig is.

Een referentiemethode voor onderhoudsbijdragen

Er zijn vaak conflicten tussen ex-partners over het bedrag van de onderhoudsbijdragen voor de kinderen. De berekeningsmethoden verschillen omdat er geen officiële referentiemethode bestaat. Daarom vraagt het Platform Alimentatiefonds dat er een officiële referentiemethode wordt uitgewerkt die objectief, duidelijk en niet arbitrair is. De Onderhoudsgeldcalculator (Contriweb) voldoet aan deze voorwaarden en zou dus moeten erkend worden.

Tot slot vraagt het Platform Alimentatiefonds dat de oprichting van een universele DAVO en het vastleggen van een referentiemethode wordt bestudeerd op het vlak van de kosten en de voordelen voor de gemeenschap en de strijd tegen de kinderarmoede en armoede bij eenoudergezinnen.

Bijkomende voorstellen van de Evaluatiecommissie DAVO over de invordering

Wanneer de onderhoudsplichtige een onroerend goed verkoopt en er een samenloop is met andere schuldeisers, dan is het "supervoorrecht" niet van toepassing en in de praktijk blijft er voor de onderhoudsgerechtigde niets of slechts een gering saldo over. Dergelijke situaties worden door sommige onderhoudsgerechtigden als oneerlijk beschouwd.

Er moet onderzocht worden of bijkomende drukkingsmiddelen in de wet moeten voorzien worden. De eenvoudige dreiging met een beslag op de goederen van de onderhoudsplichtige met een overmatige schuldenlast heeft weinig impact. Daarom zou het nuttig zijn te kunnen beschikken over andere drukkingsmiddelen. In bijvoorbeeld vooral Angelsaksische landen kan de overheid een toelating of een attest weigeren af te leveren, schorsen of intrekken (bijvoorbeeld het rijbewijs, reispas, ...).

Een deel van de eisen van het Platform Alimentatie worden ingelost door de wet van 12 mei 2014.

Plannen regering vanaf 2015

In het federaal regeerakkoord van 2014 en de beleidsverklaringen lezen we dat maatregelen zullen genomen worden voor een meer objectieve en transparante berekening van de onderhoudsuitkeringen, zowel voor de alimentatie voor kinderen als voor de gewezen partner. Daartoe wordt de onderhoudsuitkering na echtscheiding hervormd en wordt er een *commissie voor onderhoudsuitkeringen* opgericht. Daarnaast zullen ook de misbruiken die zich kunnen voordoen bij het zich onvermogen laten verklaren worden weggewerkt. Deze commissie is operationeel sinds 15 januari 2016.

Begroting onderhoudsbijdragen

Objectieve berekeningsmethodes voor kindalimentatie³⁴

De begroting van onderhoudsbijdragen voor kinderen is een ingewikkelde oefening omdat de exacte kostprijs van een kind moeilijk te berekenen is en omdat de verdeling van deze kost tussen de ouders van veel factoren afhangt.

In de voorbije decennia zijn een aantal rekenmodellen ontwikkeld voor onderhoudsbijdragen voor kinderen:

- Budgetmethode en andere manuele methodes
- Methode Renard in 1986 (bijgewerkt in 1996, 2000 en 2005)
- Truyen rekenwerk (<http://calc.oletr.net/renard.htm>)
- Rekenblad ALIM van ere-notaris Christian De Vos)
- VOB-PCA Larcier (online Renard)
- Methode Tremmery in 2005 (niet bijgewerkt)
- www.alimentatie-online.be
- Minimumkosten van kinderen (volgens de Gezinsbond niet geschikt als methode)
- Onderhoudsgeldcalculator / Contriweb van de Gezinsbond/Ligue des Familles (bijwerking methode Gezinsbond van 1994)
- Pareto Simulator - Vergelijking Gezinsbond Pareto:
<http://www.onderhoudsgeldonline.be/Kind/Simulator-Gezinsbond/tabid/1004/Default.aspx>

De methodes Renard, Tremmerie en Onderhoudsgeldcalculator maken gebruik van statistische gegevens van het N.I.S. (Nationaal Instituut voor de statistiek), meer bepaald van het huisbudgetonderzoek (levensstandaard gezin met en zonder kinderen) om de kost van een kind te berekenen.

---

³⁴ Philippe Thion en Elisa Callebaut, De berekening van kinderalimentatie: de methodes Renard, Gezinsbond en Tremmery, artikel 2012 (Projectmatig Wetenschappelijk Onderzoek – alimentatie, HoGent)

(Echt)scheiding en (kind)alimentatie

De methodes vertonen gelijkenissen op het vlak van parameters voor de berekening, namelijk de statistische of theoretische kost van het kind; de middelen van de ouders; de verblijfsregeling van het kind en verder ook aspecten waarmee de wet nu geen rekening houdt, namelijk de minimale levensstandaard voor de alimentatiegerechtigde ouder; de niet-inkomensgerelateerde kosten en de niet-verblijfsgebonden kosten.

De methodes groeien inhoudelijk naar elkaar toe. De mathematische verwerking van de inhoudelijke principes is wel anders. De resultaten van de drie berekeningsmethodes verschillen daardoor aanzienlijk. Vooral bij hoge inkomens zijn er grote verschillen tussen enerzijds de methodes Gezinsbond en Renard (relatief hoge bedragen) en anderzijds de methode Tremmery (lage bedragen). In beide gevallen wordt het kind niet adequaat geholpen. Wanneer de opgelegde onderhoudsbijdrage te hoog is, is de onderhoudsplichtige niet in staat om het bedrag te betalen en bij te lage bedragen worden de gewone kosten van het kind niet gedekt. Daarom kunnen de rechters deze methodes als richtsnoer gebruiken maar moeten ze omwille van specifieke situaties correcties toepassen.

Onderzoek Onderhoudsbijdragen voor kinderen HoGent

De wet van 19 maart 2010 ter bevordering van een objectieve berekening van de door de ouders te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen heeft meer transparantie, meer eenvormigheid en een grotere voorspelbaarheid in de begroting van de onderhoudsplicht als doel. Voor de rechters geldt sindsdien een strengere motiveringsplicht, gebaseerd op acht criteria. De bekommernis is dat er minder betwistingen tussen de ouders zouden zijn en dat de onderhoudsbijdragen vlotter zouden betaald worden.

Het onderzoeksproject van de HoGent³⁵ probeerde na te gaan in welke mate die doelstelling wordt bereikt. De onderzoekers onderzochten 1.337 vonnissen uit 2009 en 1.781 vonnissen uit 2011 van 13 jeugdrechtbanken in Vlaanderen. Het gaat enkel om uitspraken waarin de rechters een beslissing moesten nemen. Bekrachtigingen van overeenkomsten tussen ouders werden niet in het onderzoek opgenomen.

De onderzoekers vertrokken van volgende onderzoeksvragen met de focus op de situatie voor en na de wetswijziging :

- Hoe zit het met de motivering van de jeugdrechters? Met welke aspecten houden de jeugdrechters rekening bij de begroting van de onderhoudsbijdrage?
- Welke onderhoudsbedragen worden toegekend? Welke berekeningsmethodes worden gebruikt? Kan er op basis van de info uit de vonnissen een eenvoudige berekeningsformule , vergelijkbaar met de formule Claeys, opgesteld worden?

Uit het onderzoek blijkt:

- Er is geen significant verschil inzake het verschil tussen de gevorderde en de toegekende onderhoudsbijdragen in de fases voor en na de wet van 2010. Dit betekent dat de jeugdrechter

---

³⁵ Het project liep van 2010 tot en met 2012 en de Vrouwenraad was vertegenwoordigd in de stuurgroep.

(Echt)scheiding en (kind)alimentatie

de gulden middenweg blijft kiezen tussen wat de ene ouder vraagt en de andere ouder wil geven wat betreft de kindalimentatie.

- De Vlaamse jeugdrechters melden het meest de berekeningsmethode van de Gezinsbond, dan de methode Renard en quasi nooit de methode Tremmery. In de onderzochte vonnissen is er geen opmerkelijk gebruik van de drie berekeningsmethodes. Rechters passen ook de 10%-regel toe (volgens de focusgroeps gesprekken in het kader van dit onderzoek).
- De Vlaamse jeugdrechters motiveren hun vonnissen meer in 2011 dan in 2009, vooral voor de volgende criteria: gewone kosten, buitengewone kosten, kinderbijslag, fiscale voordelen. Voor de criteria middelen en verblijfsregeling is dat niet het geval maar dit laatst werd al voor de wetwijziging goed gemotiveerd. De motiveringsplicht leidt volgens de onderzoekers tot een grotere aanvaardbaarheid vanwege de ouders.
- De kindrekening wordt significant minder gevorderd en toegekend.

De onderzoekers hebben op basis van de vonnissen geen eenvormige berekeningsformule kunnen ontwikkelen. Ze hebben getracht om los van de wettelijke criteria ook andere criteria erbij te betrekken zoals de leeftijd van de kinderen, het aantal kinderen, het verblijfpercentage bij de ouders, de draagkracht van de onderhoudsplichtige, het verschil in draagkracht tussen de onderhoudsplichtige en -ontvanger en de kinderbijslag. Waarom dit niet gelukt is verklaren ze door de niet kwantificeerbare variabelen, de complexiteit (drie betrokken partijen: kind, moeder, vader), het te kleine aantal data (beperkte steekproef), het gewicht van de criteria dat per geval varieert en het feit dat de rechter gebonden is door de vordering van de partijen

De onderzoekers formuleren o.a. volgende *beleidsaanbevelingen*, die we als Vrouwenraad kunnen onderschrijven:

- De drie *berekeningsmethodes* (Onderhoudsgeldcalculator van de Gezinsbond, de methode Renard en de methode Tremmery) kunnen best gebruikt worden *als richtsnoer* door de betrokken rechters.
- Een eenvormige wettelijke berekeningsmethode is niet aangewezen; het resultaat van de bestaande berekeningsmethodes moet door de rechters aan elke concrete situatie getoetst worden.
- De ouders leggen nu niet alle noodzakelijke gegevens voor aan de rechter en dat staat een zo correct mogelijke begroting/berekening van het onderhoudsgeld in de weg, vandaar de overweging van een sanctiemogelijkheid.
- Er is een evaluatie van de wettelijke parameters nodig want de *buitengewone kosten* worden door de wet restrictief gedefinieerd. In de praktijk worden de schoolkosten in 2011 door de Vlaamse jeugdrechters significant minder aanvaard als buitengewone kost dan in 2009, culturele kosten worden significant meer aanvaard als buitengewone kost, de medische kosten blijven status quo. De 50/50 verdeling voor beide ouders blijft dominant.
- Een gelijkaardig *onderzoek naar de akkoordvonnissen* zou ook kunnen uitgevoerd worden.

Onderzoek Budgettaire impact van de toekenning van voorschotten

[De Budgettaire impact van de toekenning van de voorschotten door de Dienst voor alimentatievorderingen](#). Ontwikkeling van een rekenmodel. Technisch eindrapport. 2012

(Echt)scheiding en (kind)alimentatie

Dit onderzoeksrapport van het HIVA tracht een zicht te krijgen op de budgettaire weerslag van mogelijke wijzigingen (naar inkomen, naar voorschot, naar doelgroep) bij de toekenning van de voorschotten. Het rapport zoekt ook een antwoord op de vraag in welke mate het inkomen van een onderhoudsgerechtigde iets zegt over het inkomen van de onderhoudsplichtige, wat een impact kan hebben op de recuperatiemogelijkheden voor de betaalde voorschotten. Het reikt ook een rekenblad en een methode aan.

De onderzoekers hebben echter eerst het profiel van de onderhoudsgerechtigden en de onderhoudsplichtigen geschetst. Ze hebben daarvoor een aantal databanken ontgonnen en gecombineerd. De constructie en analyse van het simulatiemodel is gebaseerd op het combineren van administratieve data (fiscale aangifte aanslagjaar 2009; DAVO-databank met informatie over de aanvragers, onderhoudsplichtigen en onderhoudsgerechtigden) met een structuurenquête (SILC – Enquête naar de inkomens en levensomstandigheden).

De belangrijkste vaststellingen van het onderzoek:

- 5 % van de Belgische huishoudens heeft recht op een alimentatie (211.522 op 4.606.544 huishoudens in 2009).
- De grote meerderheid van deze huishoudens (179.758 oftewel 84,9%) zijn eenoudergezinnen en nieuwsamengestelde gezinnen. 13 procent van deze gezinnen met kinderen die recht hebben op alimentatie, ontvangen dat onderhoudsgeld niet omdat de ex-ouder niet kan of wil betalen.
- In totaal betalen dus ruim 23.561 ex-partners de alimentatie niet. 36,9% % van de wanbetalers heeft een leefloon, of een inkomen dat na betaling van alimentatie onder de leefloongrens valt en DAVO mag dan niet invorderen.
- Ruim 12.000 gezinnen die geen of te weinig alimentatie krijgen, zouden het voorschot bij DAVO kunnen vragen. Alleen wie een inkomen heeft dat lager ligt dan 1.300 euro - vermeerderd met 62 euro per kind - komt daarvoor in aanmerking.
- 52% van deze gezinnen met kinderen valt onder de DAVO-inkomensgrenzen ($\pm$ 1300 euro per maand) en heeft dus recht op een DAVO-voorschot.
- Er zijn wel sterke verschillen in dekkingsgraad naargelang het aantal kinderen ten laste: 70% van de gezinnen met 1 kind ten laste komt in aanmerking terwijl slechts 35% van de gezinnen met 3 of meer kinderen ten laste.
- De DAVO-regeling is een soort van bijstandsregeling die alle gezinnen onder de armoedegrens bereikt.
- DAVO maakte zelf in 2012 al bekend dat het momenteel zo'n 7.500 gezinnen helpt. DAVO bereikt dus zo'n 70 % van de mensen die er recht op hebben: 61% van de gezinnen en 69% van de kinderen uit deze gezinnen, die recht hebben op een DAVO-voorschot, maken hiervan gebruik.
- De take up ligt beduidend hoger bij grote gezinnen (89% van de kinderen uit gezinnen met 3 of meer kinderen) in vergelijking met kleine gezinnen (50% van de kinderen uit gezinnen met 1 kind).
- Het plafond dat DAVO hanteert, ligt een stuk lager dan de officiële armoedegrens. Die bedraagt voor een alleenstaande zo'n 990 euro, per kind komt er 300 euro bovenop. Voor een gezin met drie kinderen betekent dit dat zij officieel in armoede leven als er minder dan 1.900 euro binnenkomt.
- Wordt het plafond opgetrokken tot 1.800 euro, dan zou 71 % van alle gezinnen geconfronteerd met een wanbetaling geholpen kunnen worden.

(Echt)scheiding en (kind)alimentatie

- Toch is ook deze verhoging geen wondermiddel: je verzekert meer mensen, maar voor de grote gezinnen is die limiet van 1.800 euro om een voorschot te kunnen krijgen, te laag.
  - De aanpassing van het inkomenscriterium tot 1800 euro verhoogt het jaarbudget nodig voor het uitkeren van voorschotten met 40% (van 20 naar 28 miljoen euro).
  - Een aanpassing van de voorschottenplafonds zou een beperkte budgettaire impact hebben.
  - Een evidentie-gebaseerd rekenmodel is beschikbaar om andere modaliteiten te overwegen.
  - Er is een lage kans op volledige recuperatie van achterstal en voorschotten. De wanbetaling gaat samen met een laag inkomen van de onderhoudsplichtige. Zo heeft 37% van de gekende onderhoudsplichtigen in de fiscale aangifte een inkomen onder of gelijk aan het leefloon. Bij deze groep mag er niet ingevorderd worden. Dit staat voor 43% van het te recupereren bedrag door DAVO.
- DAVO is een belangrijk instrument voor de armoedebestrijding.